

[CONSTANTIJN HUYGENS] (DEN HAAG)
AAN SÉBASTIEN CHIÈZE [ORANGE]
12 JANUARI 1668
6647

Vervolg op Huygens' brief van 22 december 1667 (**6637**).

Samenvatting: Huygens schrijft over het overlijden van zijn zuster Constantia. Hij raadt Chièze aan in de zaak van de kerkbank voorzichtig te werk te gaan.

Chièzes antwoord van 23 februari 1667 is verloren gegaan. Huygens antwoordde op deze en een aantal volgende brieven, van achtereenvolgens 3 en 21 maart en 21 april, op 1 mei 1667 (**6664**).

Primaire bron: Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA XLIX, dl. 3, p. 93: afschrift (apograaf).

Vroegere uitgave: Worp 6, nr. 6647, pp. 222-223: onvolledig (<Ce fut le 22e ... donné du sujet.>), rest samengevat.

Namen: Sébastien Chièze; Alexandre Fabri; vicaris van Alexandre Fabri; Constantia Huygens; Claude-Marie de Lapie; Hugues de Lionne.

Transcriptie

Copie

À La Haye, ce 12 Janvier 1668.

Vous n'avez que faire de me déclarer la part que vous daignez prendre en nostre affliction; d'autres me le doibvent dire de vous, Monsieur. Je le sçay par cœur ¹que vous souvenez assez du mérite de ce que nous avons perdu pour juger à fonds de ce que nous en avons senti. ²*At ego obmutui*, en reconnoissant humblement le pouvoir et la justice de la main qui nous a frappé. Dieu vous préfère longtemps d'un sujet de semblable méditation.

Ce fut le 22e Décembre que je vous advertis de ce qui a esté décrété icy, touchant vostre banc couvert. J'espère que vous l'aurez pris à cœur. J'en ay usé ainsi pour vostre bien. Monsieur de Lionne s'y intéresse d'une estrange façon, et je voy que c'est d'Orange mesme, qu'on met ceste puce à l'oreille du bon prélat Fabri, ne doutant pas que son Révérend Vicaire n'y joue son jeu. Bref, on n'entend pas icy de souffrir aucune nouveauté. *Tollite scandallum*, et ne vous suscitez point de noise inutile. Aussi bien le procès est perdu, et on se fasche mesme de ce qu'il en a esté donné du sujet. *A la Signora consorte* mes humbles baisemains. J'escris en grande haste, [etc.]

Vertaling

Den Haag, 12 januari 1668.

U hoeft niets anders te doen dan mij op de hoogte te stellen van het aandeel dat u wilt nemen in ons verdriet; anderen moeten mij het van u vertellen, mijnheer. Ik weet het in mijn hart dat u zich voldoende de verdiensten herinnert van ³haar die wij hebben verloren, om tot de bodem te kunnen beoordelen wat wij bij het verlies hebben gevoeld. ⁴Maar ik heb gezwegen,¹ in de nederige erkenning van de macht en de rechtvaardigheid van de hand die ons heeft getroffen. Moge God u lange tijd vrijwaren van een reden voor een soortgelijke overdenking.

---

1. <qui>.

2. Psalmi, 38:10: 'Obmutui et non aperui os meum, quoniam tu fecisti.'

3. Constantia Huygens.

4. Psalm 39:10: 'Ik ben verstomd, ik doe mijn mond niet open, want Gij zelf hebt het gedaan.' (Ook in *Pathodia* 7: *Ab omnibus iniquitatibus meis*).

Het was op ⁵22 december [1667] dat ik u inlichtte over hetgeen hier is gedecreteerd over die afdekte bank in Orange. Ik hoop dat u de zaak ter harte zult hebben genomen. Ik heb het om uwentwille gedaan. De heer [Hugues] de Lionne stelt er op een merkwaardige manier belang in en ik zie dat het uit Orange zelf voortkomt dat men verdenking opwekt bij de goede prelaat [Alexandre] Fabri, [bisschop van Orange], terwijl zonder twijfel [ook] zijn eerwaarde ⁶vicaris er zijn rol in speelt. Kortom, men is hier niet in staat enige nieuwigheid te verdragen. ^LNeem de ergernis weg,^J en laat geen nodeloos stof opwaaien. Even goed is het proces verloren en is men ontstemd over wat ervan de aanleiding is geweest. ^LAan mevrouw uw ⁷gemalin^J mijn nederige handkus. Ik schrijf in grote haast, [enz.]

---

5. Huygens aan Chièze, 22 december 1667 (6637).

6. Vicaris van bisschop Alexandre Fabri???

7. Claude-Marie de Lapie.